

Učiteljski Tovariš

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vsi na krov! — Friderik Dittes. — Pred volitvami. — Narodno-napredna stranka in državnozbornske volitve v V. skupini. — Zborovanje „Zaveze“ v Mariboru dne 8. in 9. vel. srpana t. l. — Kako se javi naša stanovska zavest? — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Vsi na krov!

IV.

„Wer in mir die Person beleidigt, dem übersehe ich das leicht; wer in mir den Lehrer beleidigt, der muss mir Rede stehen; wer aber in mir den Stand beleidigt, der ist mein Feind, so spricht der wahre Lehrer, und demgemäss handelt er auch.“

Dula.

Goriška „Soča“, katera se neustrašeno poteguje za pravice naprednega, svobodomiselnega učiteljstva in nove šole, piše v dopisu iz Ljubljane: „Narodno-napredna stranka kandiduje v V. kuriji učitelja z geslom: učitelj proti klerikalcu, zakaj klerikalci kandidujejo dr. Ivana Šušteršiča. Meni je kandidatura učitelja simpatična. Radoveden sem, v koliko je učiteljstvo v sorazmerju z klerikalstvom pri ljudstvu priljubljeno, in v koliko more učiteljstvo že sedaj, v dobi katoliških shodov, parirati klerikalcem. Statistika glasov bo velike važnosti za študij takozvanega „eminentno katoliškega prepričanja slovenskega naroda“. Zlasti bodo pomembni oni glasovi iz kmetijskih občin. Narodno-napredna stranka je prav na-

redila s to kandidaturo. Dolžnost učiteljstva na Kranjskem pa je sedaj: delo, delo in delo. Na umu naj ima: pomagaj si sam in Bog ti pomore. Sedaj je prilika!“

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke v Ljubljani je izrekel „Zavezi avstr. jugosl. učiteljskih društev“ željo, da bi le-ta postavila primernega kandidata iz učiteljskega stanu za V. kurijo. Narodno-napredna stranka je pokazala s tem zopet, kako resna skrb ji je, povzdigniti učiteljski stan do večje veljave. Vodstvo „Zaveze“ se je, kakor se nam poroča, že posvetovalo o tej kandidaturi ter se izreklo za gospoda Luko Jelenca, učitelja v Ljubljani. Kakor znano, so klerikalci v svojih listih za časa II. katoliškega shoda gospoda Jelenca zelo krivično napadali ter vprizorili veliko gonjo zoper njega, dasi je bil v vsem, kar so ga dolžili, popolnoma nedolžen. To je napotilo vodstvo „Zaveze“, da se je izreklo za gospoda Jelenca ter mu da s to kandidaturo nekoliko zadoščenja in zaupnico.

Tudi mi se popolnoma strinjamo s to kandidaturo, pozivljamo pa vse zavedno in napredno učiteljstvo, da stopi takoj na krov, ter zastavi vse svoje sile, da dobi naš kan-

Friderik Dittes.

Die Wahrheit ist ein Martyrium, die Lüge ein blühendes Gewerbe geworden. Freisinn gilt im Lehrerstande als ein Makel, Servilismus als eine Zierde. Macht geht vor Recht, Heu- helei vor Mannesmuth,

Dittes: „Paedagogium“. (XI. l. predgovor.)

V nedeljo, dne 21. vinotoka t. l., so odkrili dunajski učitelji svojemu učitelju Frideriku Dittesu nagrobni spominek na evangelskem pokopališču. Povdarjati in tolmačiti pač ni treba, zakaj se temu velikemu mislecu, pravemu pedagogu in nevstrašenemu boritelju ni postavil spominek in sicer dostojen spominek na kraju, kjer je deloval največ svojega življenja, v „pedagogiju“. Kdor pozna Dunaj in njega voditelje, pač ne bode zahteval, da mu dovolijo, „največjemu sovražniku klerikalstva“ prostor na kraju, ki bi jih očitno, dan na dan spominjal onih časov, ko je bil Dunaj takorekoč vodnik edino pravega človeškega napredka.

Čuden prevrat se je zvršil med dunajskim občinskim zastopom od l. 1866. do danes. Dunajski občinski zastop-

je bil takorekoč prvi, ki je zahteval od državnega zbora, da se odpravi konkordat, da se dá ljudstvu ona vsestranska izomika, kakoršno zahteva čas in potreba in da se odstrani oni polovičarski pouk, ki je baziral edino le na tem, da se je v ljudskih šolah poučevalo branje, pisanje in računstvo; da se javno šolstvo otrese one ozkosrčnosti, kjer se je smatral veronauk kot glavna točka vsega pouka, cerkveno nadzorstvo kot neobhodno potrebno in učiteljišča kot vzgojališča klerikalnih vzgojiteljev.

Pač so dunajske policiji nasprotovali vsi avstrijski škofje, na čelu jim dunajski kardinal Rauscher — skupno število škofov je bilo 25 — kot nečuvnemu atentatu na cerkveno oblastvo, toda cesar je milostno sprejel peticijo dunajskega obč. zastopa ter se prav pohvalno izrazil o veliki skrbi dunajskega prebivalstva za pravo izomiko. Prošnji mesta Dunaj se je kmalu pridružilo tisoče in tisoče drugih mest z enakimi prošnjami.

Kakor otme pomladansko solnce v ledu okovani studenček, da zamore zopet veselo in žuboreče nadaljevati svoj tok, in kakor oživi isto solnce vso naravo, da iz vsake korenine požene nežna a čvrsta rastlinica, ki po-

didat čim največ glasov. S tem delom bomo najlepše in najodločneje odgovorili klerikalni svojati, ki je zadnjih par let toliko psovka, obrekovanj in denuncijacij nakopila na naš stan in na posameznike iz našega stanu. Prvi pa, ki je začel napadati naš stan, je bil č. g. dr. Janez Evangelist Krek, bivši poslanec V. kurije. To je storil z znanim pamfletom: „Ponsasinorum“ v 242. številki „Slovenca“ z dne 21. vinotoka 1896. l. Če nam bode dopuščal prostor, ga bomo v eni prihodnjih številki ponatisnili. Seveda, spomladi nastopnega (1897) leta so bile državnozbornske volitve in č. gospod Janez Evangelist si je mislil: učiteljstvo moramo že začasa panati, da nam ne bo delalo ob volitvah skrbij in preglavic. Ta namen so klerikalci tudi res dosegli, zakaj učiteljstvo pri zadnjih državnozbornskih volitvah res ni prav nič storilo v prid naprednih kandidatov, oziroma v prid svojega stanu. Ta brezbriznost in malomarnost v izvrševanju svojih državljanskih pravic sta dali našim klerikalnim nasprotnikom pogum, da so nas in naš stan tako nesramno napadali po svojih listih. Le pomislite, tovariši, kaj vse sta poleg „Slovenca“, „Primorskega Lista“, „Gorice“ in „Slov. Gospodarja“ pisala zoper naš stan in posameznike iz našega stanu „Slovenski List“ in „Domoljub“! Za tako pisanje, s katerim so priprosto kmetsko ljudstvo klerikalci kar naravnost hujskali in ščuvali zoper novo šolo, naš stan in posameznike iz našega stanu, moramo dati plačilo pri letošnjih državnozbornskih volitvah ter neumorno delati za izvolitev kandidatov narodno-napredne stranke. Torej, le takoj vsi na krov in na delo!

Najprvo moramo pa zastaviti vse svoje sile za našega kandidata V. kurije, g. L. Jelenca. Pa ne zato, ker je naš kandidat Jelenc, tudi ne zato, ker je predsednik „Zaveze“, ampak zato, ker je učitelj in sicer napreden, svobodomiseln učitelj. Te zadnje besede imejmo zapisane na našem praporu in prepričani smemo biti, da nam bo ta naša stanovska zavednost pripomogla do zmage in boljše bodočnosti. Z enako navdušenostjo moramo pa stopiti v volilno gibanje tudi za vse druge kandidate narodno-napredne stranke, zakaj

staja od dne do dne močnejša, da zamore spolniti od Stvarnika ji dano nalogo, slično se je zgodilo z avstrijskim ljudstvom, ko je v državnem zboru izpregovoril predsednik: veda je prosta, pouk pristopen vsem slojem in narodom brez razlike vere, nadzorstvo prevzame država, a vodstvo prevzamejo dežele, okrajni in krajni šolski zastopi.

A Dunaj je hotel iti še dalje. Dobro je znal, da mora učitelj, če hoče svojo težavno nalogo prav izvrševati, več znati kakor dobro orglati, voditi cerkveno in pogrebno petje, streči pri raznih cerkvenih opravilih in se klanjati vsestransko svojim zapovedujočim župnikom in dekanom. Ustanovil je učiteljski pedagogij, ki je imel nalogo, nadaljno izobraževati učitelja ter mu dati širše svetovno obzorje. Dunajski občinski zastop je poslal na Nemško tamošnje šolstvo proučavati tri može, namreč Kolaschka, Tickerja in Hofferja. In ti možeje so pripeljali seboj kot vodjo novoustanovljenega pedagogija Friderika Dittesa — rektorja v Gothi — ki je slovel že tedaj kot eden prvih pedagoških pisateljev, in kot vodjo učiteljišča ter vadnice znanega pedag. pisatelja Willmanna. Bilo je l. 1868.

le-ta se je tudi z vso vnemo zavzela za našega kandidata, kar nam kaže članek v „Slov. Narodu“ z dne 6. vinotoka, ki se glasi:

„Naš kandidat za V. kurijo. Splošni volilni razred, takoimenovano peto kurijo, ki obsega celo deželo Kranjsko, je doslej zastopal duhovnik dr. Krek. Izvoljen je bil s precejšnjo večino, toda premnogo njegovih volilcev se danes bridko kesa, da so mu dali svoje glasove, in državni služabniki imajo tehten vzrok, da jih je sram, da so glasovali za moža, ki jih je pri glasovanju o zvišanju služabniških plač tako grdo na cedilu pustil.

Za predstoječe državnozbornske volitve je narodno-napredna stranka načeloma sklenila, da postavi proti dr. Kreku svojega kandidata, in da naj bo ljudski učitelj protikandidat duhovniku. Proti pripadniku stanu, ki hoče, da imej cerkev vso oblast nad ljudstvom, kandidiral bo torej pripadnik stanu, ki ima nalogo, ljudstvo vzgojiti in izomikati tako, da se bo moglo v zmislu konstitucionalizma vladati, proti zagovorniku absolutne cerkvene avtoritete bo kandidoval zagovornik ljudske suverenitete proti oznanjevalcu reakcije nositelj napredka.

Po naši sodbi je misel, kandidirati v splošnem volilnem razredu ljudskega učitelja, jako srečna, in pozdravljamo jo z veseljem ne le, ker je v njem pregnantno izražena načelna razlika mej narodno-napredno in brezdomovinsko nazadnjaško stranko, ampak ker je tudi iz drugih ozirov prav kandidatura ljudskega učitelja najumestnejša in najprimernejša.

Splošni volilni razred je bil v prvi vrsti ustanovljen v svrhu, da dobe dotlej politično brezpravni sloji svoje zastopstvo v državnem zboru. V industrialnih deželah ima delavstvo v tem razredu večino in pošilja vsled tega tudi zastopnike delavstva v državni zbor. Na Kranjskem pa ni tako. Naša dežela ni industrialna in imamo vsled tega tudi jako malo industrialnega delavstva. To še dolgo tudi v splošnem volilnem razredu ne bo odločevalo, ampak bodo tudi v naprej še imeli volilci iz drugih kurij tudi v splošnem volilnem razredu odločilno besedo. V takih razmerah je bilo gotovo najpametnejše, da se je sklenilo, kandidirati v splošnem volilnem razredu pripadnika tistega stanu, čegar veliki pomen za vse ljudstvo

Dittesu se je ravno na pedagogiju odprlo pravo torišče za njegove nazore. Mož, ki je bil znan že iz prejšnjih let kot eden največjih nasprotnikov vsakega cerkvenega nadzorstva nad šolo in učiteljstvom, žel je v oni dobi probujenosti največje lavorike. Njegova duhovita predavanja našla so rodovitna tla v njegovih poslušalcih in gibanje, ki ga danes opazujemo med naprednim učiteljstvom Avstrije, smemo smelo pripisovati delovanju Dittesa.

Od l. 1870—1873 je bil Dittes ud dež. šol. sveta in III. okraj ga je poslal l. 1873 v državni zbor, kjer si je s svojimi odkritosrčnimi besedami nakopal najhujše sovraštvo klerikalcev.

Klerikalci so v Dittesu spoznali enega največjega netitelja odpora proti njih nadvladi, zakaj njegova deviza je bila vedno in povsod: cerkev naj se loči popolnoma od šole. Kot jako čislan pedagog in dober govornik je govoril na mnogih učiteljskih shodih kakor v Bremenu, Berlinu, Gradcu itd. In povsod na teh shodih je povdarjal, da le prost, značajan in vsestransko naobražen učitelj zamore biti pravi učitelj in na shodu v Gradcu je pa

priznavajo vsi sloji, ki pa je vsled svojega položaja delavstvu najbližji, ker se mora za izboljšanje svojega materijelnega položaja in za svoje pravice ravno tako, če ne še težje boriti, kakor delavski stan. Učitelju so po njegovem poklicu zagotovljene simpatije omikanih slojev, in učitelj zasluži vsled svojega materijelnega in pravnega položaja zaupanje delavcev in uslužbencev, saj obstoji med interesi delavcev in uslužbencev ter med interesi ljudskega učitelja popolna identiteta.

V naši stranki so nekateri možje, ki menijo, da učitelj ni pravi kandidat za splošni volilni razred, češ, da kmetско ljudstvo nima še pravega zaupanja do učitelja. Ljudstvo gleda res ponekod učiteljstvo še od strani. To se opazuje ravno med najmanj omikanimi, gospodarsko in duševno najbolj zaostalimi sloji, in je ta pojav največ posledica brezstudnega duhovniškega ščuvanja zoper šolo in učiteljstvo, ali to stranke ni ustrašilo.

Averzija zoper šolstvo je že dokaj ponehala. Ljudstvo je začelo spoznavati korist in pomen šole, ter ceniti omiko in o tem je tudi učiteljski stan zadobil večji ugled in večjo veljavo. Obrača se povsod na bolje in kandidatura ljudskega učitelja za državnozborni mandat iz V. kurije bo v tem oziru gotovo jako dobrodejno vplivala na tiste najširše sloje, katerim še vedno ni jasno, kakega pomena je dobra šola za občni blagor vsega prebivalstva. S kandidaturo ljudskega učitelja v splošnem razredu, ki združuje v sebi vse volilce cele dežele, se spravi učiteljski stan do večje veljave, in bodo tisti, ki doslej nimajo simpatij za šolo in učiteljstvo, spoznali, koliko važnost pripisujejo omikani sloji učiteljskemu stanu in šolstvu. Ugled učiteljstva bo s to kandidaturo jako mnogo pridobil in že to je mnogo vredno, da gredo v boj za kandidata učitelja vsi tisti, ki cenijo šolo in sploh omiko.

Izid volitve v splošnem volilnem razredu je popolnoma negotov, ali kar se tiče kandidata je brez dvoma, da ni nihče bolj sposoben za to, kakor ljudski učitelj, ki vsled svojega položaja stoji najbližje proletarijatu, po svoji omiki pripada izobraženim stanovom, po svojem poklicu pa dela za srečo in blaginjo vseh stanov.*

posebno povdarjal, da mora avstrijski učitelj biti plačan tako, da zamore vse svoje moči posvetiti šoli.

Klerikalci, videč viden uspeh Dittesovega delovanja in viden propad svoje oblasti, niso nikjer mirovali ter vedno in vedno ruvali proti njemu in res so dosegli to, da je bil mož njim na ljubo upokojen l. 1881.

Toda mož tudi sedaj ni miroval. Ker mu je bila odvzeta prilika, z živo besedo oznanjevati svoje prepričanje, lotil se je s tem večjo vneto pisateljvanja. L. 1878. je začel izdavat i izborno urejevan časopis „Paedagogium“ — iz katerega se spozna takoj, da je pisan v duhu časa in da se naslanja na nazore filozofov Herbarta, posebno pa Beneka, v učnem smislu pa na Pestalozzija in Diesterwega. List „Paedagogium“*) je tudi nehal izhajati z njegovo smrtjo l. 1896.

Dittes je bil tudi proroškega duha, zakaj že l. 1881. je pisal, da bode Dunaj postal reakcionaren, da bodo

*) „Paedagogium“ najtopleje priporočamo v nakup posameznim okrajnim učitelj. knjižnicam. V njem je nagromadenega obilo zlatih nauk, ki bodo pač tudi slovenskemu učiteljstvu prinesli mnogo koristi.

Pred volitvami.

II.

Vso svojo preteklost lahko označimo s kratkimi besedami: Od svojega postanka pa do današnjega dne se je moralo učiteljstvo boriti s premnogimi težkočami. Najhujši boj je bil pač boj za kruh. To ve vsak, kdor je učitelj in kdor se bavi z učiteljskim vprašanjem. Po naši slovenski zemlji, ki nam izčrpava moči, uživa na stotine članov našega stanu v nje hladnem, večnem objetju zasluženi pokoj. Legli so vanj, ko so dali narodu vse svoje sile, ki jih je pil v polnih in žejnih požirkih. Umrli je ta in ta učitelj. Bil je vrl rodoljub, navdušen za svoj stan in neumorno delaven pijonir na polju narodne prosvete — to je nekrolog vsakega učitelja.

In nič ni pretiravanja v teh besedah! Celo premalo povedo! Ne govore namreč nič o tem, kar ga je ubilo. Mati Skrb, žilava in neizprosna žena, mu je pila kri in življenske moči. Stopila mu je pred oči, ko jih je odprl ob ranem jutru, in gledala mu je v obraz, ko je izvrševal svoj posel v učilnici. Ko je sedel opoldne k ubornemu kosilu, mu je pelina sipala v jed, in ko je legel zvečer spat, mu je širila trepalnice, da je gledal dolgo in nepremično v temo pred seboj, v negotovost in nebodočnost. Le vprašajte jih, ko pride polnočna ura, zakaj so morali tako zgodaj umreti! Le vprašajte njih zapuščence, kako jim je sedaj, ko nimajo očeta! In vprašajte nas, kako nam je takrat, kadar nam prihajajo pred oči te žalostne smrti!

Dospel je čas, ko nečemo več samo trpeti, ampak ko hočemo uživati popolno enakopravnost z vsemi drugimi stanovi, zlasti z onim stanom, ki smo mu dolžni mnogo, premnogo odškodnine za vse zlo, kar nam ga je povzročil! Radi bi enkrat obračunali — mirno in pravično. Čas našega hlapčevanja in naše odvisnosti je srečno umrl, in zdaj hočemo biti gospodje in napraviti in poravnati račune! Ne s palico, s srebrom okovano, v roki, ne z žuganjem večnega pogubljenja in ne z nemarnim imenovanjem imena božjega, ampak z dokazi o krivici in zlobi, o obrekovanju in škodaželjnosti, o natolcevanju in denunciacijama na odprti dlani in s poštenostjo in pravičnostjo v

možje, ki bodo načelovali dunajskemu obč. zastopu možje, kojih naloga bode, imeti v svojem področju učitelje klečepalce in ponižne slugе, a svobodne bodo pa preganjali kakor garjeve pse.

V predgovoru XI. letnika „Paedagogija“ je pa zapisal one resnične besede, ki smo jih postavili na čelo tem vrsticam, v dokaz da je mož daleč, daleč gledal v prihodnost, besede, ki gredo bujno tudi pri nas v klasje, a to klasje se bode kmalo poželo in shranilo v shrambe.

Na shodu v Gradcu pa je izpregovoril dne 19. mal. srpana 1888 svareče besede: „Der Staat hat den Zweck und Beruf, die geistige und moralische Wahrhaftigkeit des Volkes zu heben. Der Staat geht zu Grunde, wenn der Geist und der Charakter des Volkes verkommen ist.“

Slovensko učiteljstvo! Tudi mi ohranimo v spominu moža, ki nam je pokazal pot, po katerej moramo hoditi, če se hočemo otresti težkega klerikalnega jarma, ki tlači šolo in učiteljstvo.

srecu hočemo zaključiti bilanco. Naša lica so bleda in suha, zaliva jih le rdečica zlovoljnosti in želje po osveti!

Rekli smo že zadnjič, da nas je oborožila naša politiška zrelost z odločnostjo, neustrašenostjo in neupogljivostjo, ko nam je treba zastopati interese šole, učiteljstva in vsega slovenskega naroda.

S tem orožjem bomo stopili slovenski učitelji v volilni boj. Postavili se bomo v bojne vrste za tiste može, ki so na naši strani. Izvrševaje svojo državljsko pravico in dolžnost, bomo izkušali z mirnim in premišljenim postopanjem, da podleže sovražnik in zmaga prijatelj. Da zmaga prijatelj, za to moramo storiti vse, kolikor je v naših najboljših močeh. Izjavljamo tu slovesno in s častno besedo, da nam ni v tem volilnem boju do oseb, nego da nam je samo do stvari. Kdor je pa naš, za njega smo mi, kdor je proti nam, proti njemu smo mi! Svojim sovražnikom, najsi nosijo vse blagoslove, bomo stopili na prste in si bomo prizadevali, da jih pritiramo do politiške smrti. Bilo bi nam v smrtni greh, če bi le od daleč gledali, kako stopajo v dunajski parlament možje, ki nimajo za šolstvo in učiteljstvo ne samo nič smisla, nego ki so že ob neštetih prilikah pokazali, da jim je učiteljstvo, kakršno je danes, do duše usovraženo. Sedaj je čas, da poskrbimo, da pridejo v zbornico poslancev taki možje, ki goje do šolstva in učiteljstva sveto spoštovanje, ki jih navdaja resna volja, da povzdignejo svoj glas za nas in naše zahteve, da pomorejo slovenskemu šolstvu in učiteljstvu do boljših časov. Ti možje pa so doma v narodno-napredni stranki, ki ni samo ukoreninjena na Kranjskem, nego ki že krepko živi na Goriškem in ki bo brez dvoma v najkrajših dneh pozvala pod prapor svobode in napredka vse prave rodoljube in svobodoljubce značajne može na Štajerskem.

Kdo bi nam zameril, da delamo zase? V vsakem človeku, bodisi da je še tako idealnega prepričanja, tiči nekaj egoizma. In skrajni čas je že, da smo začeli učitelji končno vendar enkrat tudi misliti nase. Kaj nas je prisililo do tega, to ve vsak, kdor je prebral uvod tega članka. Poudarjamo tu samozavestno, da ga ni stanu, ki bi se ob tako žalostnih razmerah dokopal do takega stališča, kakršnega ima danes slovensko učiteljstvo. Kdo se je menil za nas pred desetletjem? Šolske korporacije. V politiki smo bili neaktivni. Spali smo kot človek, ki ga ubije prenaporno delo in podleže srdi ceste, pa ne čuje ropotanja voz, ki drdrajo mimo njega. A zdrabili smo se, zavedli smo se, osamosvojili smo se! Narodno-napredna stranka, razprežena sedaj po vseh slovenskih kronovinah, nas je čula in umela! Črni, nazadnjaški klerikalizem nas je tudi čul in udaril je po nas z bičem krščanske pravičnosti! Ali mi se nismo razkropili! Tudi takrat nismo šli narazen, ko je ljubljanski škof dvignil svoj glas proti nam. Nekateri so zmuznili v senco njegovega talarja, a ti so za nas izgubljeni in mrtvi kot mušica, ki pade v luč. Mi pa smo se združili tako tesno med seboj, da nas danes ne pobije nihče več! Do 2000 glav nas je! Ena misel nas navdaja, ena misel nas vlada — ne s silo ucepljena, ne utepena v nerazsodno pamet — ne! — vznikla iz žalostnih naših razmer, samorasla iz položaja, iz potrebe, iz idej, ki družijo dandanes vse avstrijsko učiteljstvo — misel: Iz svobode za svobodo!

Verige suženstva so padle z naših rok. Svobodno, ročno, vzradoščeno dihamo sveži zrak — prišla je k nam svoboda! Za svoje delo nismo več odgovorni o se b a m, odgovorni smo zanje z a k o n u. A ker smo uverjeni —

kar smo že obilokrat poudarjali — da je ta zakon krasen in plodonosen, zatorej se strogo ravnamo po njem, in naše delo ne sega čez njegove meje. Pač, saj dostikrat storimo več nego moramo. To nam je ostalo še iz tistih dni, ko si je ubogi cerkovnik-učitelj prizadeval, da je v superlativu kazal svojo sužensko ponižnost pred oblastnim gospodom, pa najsi je plazil pred njim po vseh štirih!

In iz te svobode bomo delali opet za svobodo! Naši poslanci morajo biti neodvisni možje. Nihče ne sme čuti nad njimi kot njih dolžnosti. Te mu morajo biti strog vodnik vseh njegovih del. Jerobstvo ni za poslanca! To je za ljudi, ki so prodali svoje prepričanje za skledo leče, za dobro kosilo, za čast, ime in naslov, za pest denarja in za druge take vabljive reči. Učitelji, ki vzgajamo značaje, moramo biti sami značajni in moramo spoštovati značaje!

Naši značaji so se kovali v bedi in pomanjkanju. Čvrsti so danes kot jeklo. Naši pristasi so možje, ki vedo, kaj ravnajo. Zatorej se docela zanašamo nanje; da bodo sedaj, ko je prišel čas, neomajano vztrajali v svojem prepričanju in pripomogli, da ne bo slovenska delegacija v državnem zboru taka, kakršne si želi vodja kranjskih klerikalcev. Domišljavi, odvisni in sebični ljudje ne bodo več zastopniki slovenskega naroda!

O kandidaturi učitelja v V. kuriji izpregovorimo prihodnjič!

Narodno-napredna stranka in državno-zborska volitev v V. skupini.

Dolgo časa že traja boj za izpremembo sedanjega volilnega sistema. Vsaka politična stranka si ga želi prikrojiti sebi v prilog in korist. Ukrepnje in ugiblje, kako bi s primerno volilno reformo pomnožila svoje čete ter povikšala svojo veljavo in ugled.

Pokojni grof Taffe je bil radikalno posegel v to vrvenje, a tako korenite izpremembe so se ustrašile klerikalne in nemške liberalne stranke, boječe se za izgubo svojih pozicij in — koalicija nesrečnega spomina je vrgla Taffeja, a ne spravila s površja političnega gibanja vedno glasnejšega in odločnejšega zahtevanja po volilni reformi. Da bi vsaj malo zadovoljili in utešili najnižje sloje prebivalstva, one sloje, ki ne plačujejo direktnega a mnogo indirektnega davka in so bili popolnoma izključeni od političnih pravic, so ustanovili V. skupino, meneč, da se bo večina proletarijata zadovoljila s to drobtinico. Da bi dosegli to tem zanesljivejše, proglasili so V. skupino za last dosedaj politično brezpravnega proletarijata. To se je zatnjevalo, a ne tako postopalo. Vsaka stranka se je skušala okrepiti z volitvijo v V. skupini. Poglejmo le po slovenskih deželah. Klerikalna stranka se je polastila po Slovenskem V. skupine in poslala v državni zbor same duhovnike, potisnivši pri nas na Kranjskem v kot edinega kandidata, ki naj bi zastopal na Dunaju delavstvo.

Kaj pa narodna stranka? Ali je kaj skušala pri zadnjih državnozbornih volitvah pripomoči svojemu kandidatu v V. skupini do zmage? Nič; nič se ni potrudila, le gledala je od daleč, kako so potisnili klerikalci v stran delavstvo, ki jim je od tedaj le za stafažo, ter dvignili na ščit svojega moža. Po mnogih krajih, tudi po mestih, ni postavila narodna stranka niti kandidatov

za volilne može, in prepustila skoro brez boja teren po litičnemu nasprotniku, ki je bil izvoljen z nepričakovano veliko večino. Poraz je bil tem občutljivejši, ker je dobil klerikalni kandidat večino tudi po mestih, v trdnjavi narodne stranke. Po tej nesrečni volitvi velja Kranjsko v višjih krogih v šramoto slovenskemu narodu kot eminentno klerikalna dežela, kar pa v istini ni.

Kaj naj stori letos narodna stranka z volitvijo v V. skupino? Ali naj drži zopet križem roke? Ne, nikakor ne! To bi se kruto maščevalo nad stranko samo! Zato s podvojeno, potrojeno silo na delo in na dan volitve vse nje vrste v boj! Niti vaščan, niti meščan naj se ne izgovarja, da naj tu voli le mali obrtnik in delavec. V izgled naj bo takim možem naš politični nasprotnik, ki bo spravil na volišče vse, kar trobi v njegov zamolki rog.

O učiteljstvu smo prepričani, da bo storilo letos pri državnozborskih volitvah, posebno v V. skupini, kjer kandiduje ljudski učitelj, v polni meri svojo dolžnost. Preverjeni smo, da bo šlo od prvega do zadnjega z navdušenjem na delo za svojega tovariša, ker ve ceniti važnost letošnjih volitev za naš stan, zakaj po uspehih, ki jih dosežemo v trdem volilnem boju, bo sodil svet našo moč, našo veljavo in ugled!

Da bi našli isto navdušenje za našega kandidata tudi pri drugih stanovih! Žal, da se že čujejo glasovi med takimi obrtniki, ki pravijo, da se prištevajo narodni stranki in zavzemajo med njo celo ugledna in častna mesta, da rajši volijo socijal. demokrata nego narodnega učitelja. Taki glasovi bole in žalijo učiteljstvo, ki ni tega zaslužilo s svojim delovanjem za narodno stranko. Kadarkoli se gre za prospeh, korist, moč in veljavo narodne stranke, ne povprašuje po osebah, temveč stoji zvesto ob njeni strani in jo podpira nesebično s svojimi skromnimi močmi. Učiteljstvo je važen del narodne stranke, to mora priznati vsakdo. Nastala bi v njej precejšnja vrzel, če bi stopilo apatično na stran. Da se to ne zgodi, upamo, da potihnejo taki, res le posamezni glasovi, ki pa vendar vznemirjajo učiteljstvo. Pričakujemo prav zanesljivo, da bodo oddali na dan volitve v V. skupino vsi pristaši iz vseh stanov narodne stranke našemu kandidatu svoje glasove! Le vsi, vsi na krov!

Zborovanje „Zaveze“ v Mariboru dne 8. in 9. vel. srpana t. l.

(Dalje.)

Učiteljski Tovariš.

Poročal Fr. Črnagoj.

Od zavezinega odbora naložena mi je častna naloga, da Vam podam kratko sličico o stanju našega glasila, vrlega „Učit. Tovariša“.

Tovariši — ko sem se pred letom dni tako gorko potezal za preustrojbo naših strokovnih listov, tedaj me je marsikdo svaril, češ, Ti sodiš preoptimistično, ako računaš, da bode število naročnikov na „Učit. Tov.“ naraslo! Ne naraslo temveč še padlo bo, padlo — ker se kranjsko učiteljstvo ne bo strinjalo s tem korakom.

In, ko se je o minolem novem letu dal naš list celo na indeks, da se tako zagotovi, oziroma podpre obstanek novoporojenemu listu, ki je tedaj zagledal dnevni svet,

da skuša razdreti našo slogo ter nas razdeliti na dva tabora — da se loči — zrnje od plev! — tedaj — odkrito povedano! — padal je tudi meni pogum, osobito še, ko je takoj v prvih dneh odpadlo 35 starih naročnikov, med temi 18 učiteljev, oziroma učiteljic in šol.

Toda predragi tovariši — bojazen bila je odveč! Število odpovedanih naročnikov je postalo v malo dneh stanovito in znaša danes vsega skupaj le: reci in beri 50 — to pa z umrlimi tovariši vred.

I število novih naročnikov? — Isto pa je raslo in se množilo od dne do dne, da je naraslo do danes na število 300.

Moj optimizem bil je torej opravičen, vsaj ravno to število je bilo, na katero sem vedno računal.

In kdo so ti novi naročniki? — Sami tovariši so — naši sotrpini, naši somišljeniki — sami učitelji, če izvzamemo 5 čitalnic in 1 slovenski dnevnik.

Ko se je o tem prepovedu naših strokovnih listov rasglašalo po svetu: Nazori se bodo razjasnili in zrnje se bode ločilo slame in plev — tedaj smo pač vsi radovedno pričakovali, koliko bo zrnja in koliko plev — in glejte danes nas je lepa množica, ki nas prištevajo med pleve, ti smo, ki se tesno oklepamo svojega glasila „Učit. Tovariša“. Plačujočih naročnikov nas je 760 in to je že lepo število, a sklepamo lahko, da je število naših somišljenikov še enkrat toliko, ker je le premnogokrat naročeno učiteljstvo ene in iste šole zbog bednega materialnega stanja tudi le na 1 iztis našega vrlega „Tovariša“.

Vsaj pa pričakujemo od svojega glasila, da se bori za naše gmotne interese, za naš stanovski ugled. Vsi pričakujemo od njega, da nas vselej in vsikdar neustraheno brani pred vsemi napadi, pričakujemo od njega, da odločno dviga glas za naše pravice.

Da — to pričakujemo od njega, a tudi „Tovariš“ pričakuje nečesa od nas, on pričakuje gmotne podpore! Tovarišu je treba še več naročnikov-plačnikov, ker naročniki-neplačniki bili bi njegova smrt!

Žal, da je takih mnogo, mnogo — vsaj ima „Tovariš“ dobiti le za tekoče leto 3400 K, ki bi — plačane v gotovini — takoj napolnile prazno blagajno „Učiteljskega Tovariša“.

Potemtakem pa imamo grozen deficit? — Ne, nimamo ga — gmotni uspeh vendar še ni tako neugoden.

Danes imamo preostanka v gotovini 30 K, ako plačamo vse tekoče stroške, ki so razun 97.40 K v tiskarni tudi že vsi pokriti. Tako je torej v hranilnici naloženih 50 K, v gotovini pa je 77.40 K.

To se nam vidi na prvi hip malo, ker vemo, da bo treba plačati še dva kvartala tiskarni, a je pa vendar mnogo, če pomislimo, da je plačala „Zaveza“ „Slov. uč. društvu“ na račun iztirjanih zastankov za prejšnja leta kar 729 K, ko je njej ostala le ena tretjina istih zastankov, le 364.50 K. In ker je „Slov. uč. društvo“ prejelo do 1. prosinca t. l. že 475 K, znaša skupni znesek kar 1104.60 K, ki ne pridejo „Zavezi“ v poštev za tekoče leto, ker plačuje naročnino večina naročnikov naknadno.

Zaveza ima vseh dohodkov 3391.72 K,
stroškov pa 3264.32 „

ostanka tedaj 127.40 K.

Med dohodki omenim naj le vračilo „Slov. uč. društva“ v znesku 138 K kot vračilo prejete naročnine za leto 1900.

Med stroški pa zavzema prvo mesto tiskarna z že plačanim zneskom 1468.50 K, dalje vračilo dveh tretjin

prejetih zastankov v znesku 496 K, poštarina 511.12 K in razni mali stroški v znesku 79.70 K.

Ako prištejemo dohodkom „Uč. Tovariša“ znesek, ki ga je prejelo „Slov. uč. društvo“ do 1. prosinca t. l. v znesku 475.66 K, vidimo, da je imel „Tovariš“ vseh dohodkov že v I. polovici 3867.66 K in ta znesek nam kaže, da bi imela „Zaveza“ že letos prav ugodno gmotno stališče pri „Tovarišu“ in bi se ji ne bilo bati deficita.

Čisti dohodki „Uč. Tovariša“ namenjeni so le dobrodelnim namenom — in „Zaveza“ bila bi že letos v prijetnem položaju, da bi delila darove v take namene, ko bi le naročniki storili svojo dolžnost.

Radi tega pa Vas pozivljem, cenjene tovarišice in tovariši, da delujete na to, da si naroči vsak naš somišljenik naše glasilo sam zase, pa ga tudi redno plačuje. Delajte v to, da se število plačujočih naročnikov še pomnoži, da naraste v prihodnjem letu vsaj na 1000. In pomislite: 1000 rednih plačnikov da „Zavezi“ tudi že poldrug tisočak, ki ga more ista razdeliti v dobrodelne namene. V to pomoz Bog!

Kako se naj javi naša stanovska zavest?

Govoril pri glavni skupščini „Zaveze“ 9. vel. srp. Vek. Strmšek.

(Dalje.)

Za izvedenje teh in drugih točk našege delovanja, ki se vsakomur iz tu navedenega smisla podajo, pa nam je treba dobre organizacije. Posameznik doseže le malo ali nič, združeni pa smo moč, katero mora vsakdo upoštevati.

In ravno stanovska organizacija je najboljša merilo stanovske zavesti.

Uspehi pa niso povsem ali edino zavisni le od dobrega sestava ali dobre uredbe organizacije; tudi se slabo organizacijo dosežejo se lahko lepi uspehi, če se le dovolj složno, živo in odločno deluje.

Glavno vodilo vsake organizacije je: vsi za enega, eden za vse.

Delovati moramo toraj vsi, a ne samo vodstva naših društev; te naj so le skupna roka nas vseh, ona naj le izvršijo, kar jim drugi naročimo. Vsakdo naj bi se sramoval uživati uspehe, če ni k njihovi pridobitvi ničesar pripomogel, dasiravno je imel priliko za to.

Li ni krivično društvena vodstva strogo interpelirati, zakaj se niso lotila tega in onega, česar jim nikdo naročil ni? Bi li ne bilo bolj umestno dotično vodstvo primernim načinom o pravem času opozoriti na to, kar bi se po našem mnenju naj ukrenilo, in potem šele vprašati, zakaj se je dotični opomin prezrl?

Tako bi se društvenim vodstvom delo znatno olajšalo, delovanje organizacije pa bi se popolnilo. Najvažnejši trenutki vsake organizacije pa so njena zborovanja. Tam se shajamo, tam se posvetujemo, tam si z lica v lice lahko kratko povemo, kaj nam je pri srcu. Pri zborovanjih se najlože zbudi in pridobi navdušenost za skupne stvari, tam se izrečejo društvene izjave na najslovesnejši način.

Društvena zborovanja mora obiskovati vsak zaveden član in najžalostnejši del poročila o zborovanju je vselej tisti, kjer zaveden poročevalec toži o slabi udeležbi. In koliko takih tožb najdemo v naših poročilih! Je li to častno za nas, je li koristno našim nameram?

Slabo vreme, daljna pot, veselice drugih društev, lov, dolgočasnost naših zborov itd. so mnogokrat dobrodošli izgovori marsikateremu našemu mlačežu.

Muditi se hočem samo pri dolgočasnosti v naših zaorih. Kje pa izvira ta? Ne ravno v tem, da bi naj zmiraj samo eden deloval? Marsikje vidimo, da mora samo predsednik. On otvori zborovanje, on poroča o društvenih zadevah, on razvija kakšno vprašanje in včasih mora še on sam na to opozarjati, kar bi se njegovi razpravi ugovarjati dalo. Seveda, to mora biti dolgočasno! A ti, ki to opaziš, pridi in oglasi se k besedi, ojunači tudi druge in kmalo bo živahnije!

Dokler bo pa malomarnost tolika, da se preseljujejo celo društveni tajniki v druge okraje, ne da bi se od svojega društva kakorkoli poslovili, se nam pač ni nadjati živahnega delovanja!

Če bo društveno delovanje uspešno, mora se tudi še nekaj drugega zgoditi, navdati nas mora prava kolegijalnost. Pri društvu pač ne sme nadučitelj več veljati od učitelja. (Dalje.)

Zmes.

XX.

G. urednik! Slišal sem, da tovariši radi bero „Zmes“.* Zato mi je žal, da nisem utegnil za zadnjo številko kaj zmešati. No, za smeh je bilo poskrbljeno z odgovorom tovariša A. Kosija, ki je zamorca opiral, da je kar dlaka letela na vse strani. Hahaha! Nu, ne bodem se ž njim dolgo pečal, ker sem mu povedal, kar sem mu imel omeniti brez vseh ovinkov in ozirov. Ker želi stvar, mu povem, da kdor zagovarja žehto ljubljanskega škofa, ni napreden slovenski učitelj in sliši v „Slomšekovo zvezo“. To je stvar, ki se ne da nič zasukati. Ali ni smešno, če trka na svojo stanovsko zavest in kolegijalnost, ko vendar zloglasni Jaklič ravno isto stori. Slovensko učiteljstvo je telo, kateremu treba vse rane korenito izrezati, če tudi boli. V tem oziru moramo biti neizprosni, zakaj le potem bodo tudi rane zacelile. Kosi kaj naivno vpraša, naj se mu pove, kaj vse in koliko je pri škofu pojedel, a skrbno se izogiba vprašanju, kdo je povedal. Dotični ni izmišljevalec, ker je njegovo ime na razpolaganje; sicer pa je na „Zavezinem“ zborovanju v Mariboru tovariš Kosi dobro slišal burne klice „škofova župa“.

Kar se tiče 6. odstavka glede „Mladinske knjižnice“, pa pomilujemo tovariša A. Kosija, da se raz svoje dobičkarsko stališče ne more popeti do višjega, zakaj od uspevanja Gabrščekovega podjetja je odvisen razvoj naše mladinske književnosti. Vse hvale vredno je, da so pri nekaterih učiteljskih društvih sklenili, naj vsak učitelj postane naročnik. Tovariši posnemajte!

Na II. katoliškem shodu je bila Kosijeva „Zabavna knjižnica“ priporočena, ne pa „Zvonček“ in „Mladinska knjižnica“, kar je tudi značilno. Če še omenim, da so rokopise „Zabavne knjižnice“ dobivali tudi duhovniki v korekturo in da se tiska v Katoliški tiskarni, tedaj je vse jasno. In s tem basta!

Mnogo zanimivosti se je zgodilo na II. katol. shodu. Našega predsednika Jelenca niso pustili na zborovanje, pozneje pa napravili proti njemu pravcato gonjo. Tudi

* Klerikalcem in kršč. social. pa silno preseda; na kogar hočejo izliti svoj žolč, tistega pa obdolže v svojih listih, da piše zmes. Zdaj so se spravili na g. Jelenca. Namen je jasen: denuncirati ga na višjem mestu, potom laži in obrekovanja. Fej!
Ured.

tovarišu M. K. v H. se je slabo godilo. Šel je s priljubljenim pesnikom O. Zupančičem in pisateljem J. Prijateljem po vstopnice, a jih niso dobili, ker so bili „sumljivi ljudje“. Pozneje je v družbi znanega teologa vendar dobil vstopnico in si je nad govorom dr. Medveda delal beležke. „Daničarji“, ki so opravljali službo ovaduhov, so naznanili Štefetu, ki je poklical tovariša M. K. ven in mu odvzel vstopnico. Ali ni to katoliška svoboda?

V šolskem odseku je bil predsednikov namestnik tovariš Vogeljik. Čudim se, da so Jakliča tako odstranili. Nas zanima samo 5. resolucija, ki se glasi: „Protiversko gibanje, ki se je zaneslo tudi med slovensko učiteljstvo, drugi slovenski katol. shod najostreje obsoja. Opozarja na to nevarno gibanje, naj se že imenuje soc.-dem. (jungovsko) ali liberalno, zlasti zato, ker popolnoma nasprotuje celo sedaj veljavnim šolskim zakonom, ki govori o verskonravni vzgoji otrok. Z veseljem pa pozdravlja začetek organizacije med učiteljstvom in delovanje katol. šolskega lista „Slov. učitelj“. Tako, zdaj pa jungovski in in liberalni učitelji veste, da so že za vas pripravljena vešala. Detektivov pa je po vseh farovžih dovolj!

Dr. Medved je govoril o „katoliškem šolstvu“, o čemer še spregovorimo nekaj besed. Škofje je nazival; „Vi ste luč sveta!“ Ker so škofje tudi politični voditelji, tedaj je vredno, da si ogledamo njihovo politično luč. Vzoriti kardinal Missia je v Gorici imel laški napis z „Eviva“ ob prihodu cesarja; v deželnem zboru bi lahko pomagal slovenskim poslancem do veljave; namesto tega je dra. Gregorčiča kaptiviral za vladno politiko. Škof Napotnik se ni vdeležil Slomšekove slavnosti na Ponikvi, ker je bila preveč narodna. Škof Bonaventura bi rad vse liberalce utopil v žlici vode. Zares, vi ste luč sveta!

Na Raki je bil 21. m. m. klerikalni shod v šolskem poslopju. Kaj takega bi vendar ne smel nobeden učitelj dovoliti. Sramota!

Meseca novembra se vrši v Mariboru evharistični shod. Iz dotičnega oklica v „Slov. Gospodarju“ naj pribijemo nekaj. Glasi se: „da se zahvalimo višjemu pastirju, da nas je izvolil za svoje duhovnike, da ogrejemo svoja mrzla (imenitno) srca na njegovem plamtčnem božjem srcu (Napotnikovem), da obžalujemo pred božjim sodnikom svojo nezvestobo (bravo!) ter mu obljubimo odslej (kako dolgo) svojo zvestobo.“ — Amen. **Rešetar.**

D o p i s i.

Štajersko.

Maribor. Okrajna učiteljska skupščina za vse šolske okraje tukajšnjega okrajnega glavarstva se je vršila meseca mal. srpana v okoliški šoli v Mariboru. G. okrajni šol. nadzornik, prof. dr. Janko Bezjak, pozdravi mnogobrojno skupščino iskreno ter se spominja v navdušenem govoru presvitlega 70 letnega jubilarja, cesarja Frančiška Jožefa, kojemu je skupščina zaklicala 3 kratni „Slava“ in Bog ohrani!

Poleg običajnih konferenčnih točk so se obravnavali nastopni predmeti:

1. Učni poskus iz nazornega nauka, ki ga je uzorno podaval učitelj gosp. France Lichtenwallner z učenci 2. razreda.

2. „Šolska higijena s posebnim naglasom na njo zadevajoče učiteljeve dolžnosti“; poročevalca: okrožni

nadzornik g. dr. Leonhard-Maribor, in učiteljica g. M. Brinšek-Slov. Bistrica.

3. „Uzroki zanemarjanja naše mladine in sredstva za odpravo istih s posebnim ozirom na deželne razmere“; poročevalca: nadučitelja g. Jos. Svetlin-Makole in g. Jos. Leskovar-Hoče.

Vsi konferenčni predmeti so se rešili obširno in temeljito, za kar je skupščina gg. poročevalcem, kakor tudi g. okr. šol. nadzorniku za spretno vodstvo konferencije, izrazila živahno svojo zahvalo.

Iz celjskega okraja. (Volilna borba v V. kuriji). Zanimivo je gledati, kako postaja volilna borba v V. kuriji od dne do dne strastnejša. Klerikalna garda, pod komando mariborskih rdečkarjev, napenja vse svoje moči, da prodere s svojim kandidatom, dekanom Žičkarjem, katerega diči za poslanca edina lastnost, namreč, da je duhovnik, zakaj kot tak ima že eo ipso vse potrebno znanje, kakršno mora imeti zastopnik kmeta, obrtnika in delavca. „Slovenski Gospodar“ ga hvali na vse pretege, ob enem pa grozi, da proti volji duhovščine še ni bil izvoljen noben poslanec na Štajerskem.

Žičkar je škofov kandidat, škof Napotnik pa je vladni mož in je svoječasno podpisal reverz, kakor ga podpiše vsak škof, da se podvrže vladni politiki. Škofu Napotniku je bila Slomšekova slavnost preveč narodna, v zadnjem času pa je prestavil nemškutarskega kaplana Bratkoviča iz Slovenske Bistrice v Štore ter ugodil želji celjske „vahtarce“. Značilno je še pismo škofa Napotnika, objavljeno v 242. št. „Slov. Naroda“. Komu ni isto odprlo oči?

Slovensko štajersko učiteljstvo! Ali vidiš, za koga moraš delati, ako hočeš povzdigniti svoj ugled? Dragotin Hribar kot obrtnik ima vendar vse zmožnosti za poslanca V. kurije. On je tudi zagovornik učiteljstva in slovenskega šolstva, saj je v svoji „Domovini“ odprl predal „Šola in dom“. Vsakega zavednega učitelja sveta dolžnost je, da deluje z vsemi močmi za izvolitev Hribarja.

Smešen je argument za Žičkarja, da ga treba voliti že za to, ker je eno dobo zastopal V. kurijo. Ali tega klerikalna gospoda ne pomisli, s kako grdim zahrbtnim manevrom je takrat pomagala Žičkarju do zmage. Ali vas ni sram onega hinavstva, s katerim ste Hribarja takrat napadali? Torej, učiteljstvo na noge! Delujte z naprednim prebivalstvom roko v roki, da dobi Hribar zadoščenje za storjeno mu krivico in žalostenje. Hribar je naš kandidat, ki mora zmagati. Učitelji, vsi na krov!

Iz ptujkega okraja. (Naš kandidat za državni zbor). Volitve pred durmi — in mi opazujemo nebržno to vrvenje. Zakaj? Zato, ker se nočemo mešati v volilne borbe, saj bi se s tem hudo zamerili onim, ki mislijo, da morajo imeti le edino oni vse narodno vodstvo v rokah.

Nočem pisati danes ne pro ne contra dr. Ploju, kateri se je izbral kandidatom IV. kurije, pač pa mi je na srcu nekaj besed glede poslanca pete kurije. Hic Hribar! — Hic Žičkar! doni že sedaj povsod po Spodnje-Štajerskem in razvnema sicer mirne volilce. Da smo mi učitelji v pretežni večini za Hribarja, je umevno, zakaj vsi vemo, da od Žičkarja, ki je kandidat stranke klerikalizma, nimamo pričakovati ničesar ne za sebe ne za šolstvo.

Vendar pa je mnogo takih med nami, ki so sicer v principu za Hribarja, pa se za voljo ljubega miru z du-

hovniki dotičnega kraja ne upajo javno nastopiti. Tem bi danes zaklical: Tovariši pogum in hrabro na bojišče! Kaj pomaga, če smo v srcu naprednega mišljenja, kaj pomaga, če ponosno trkamo na prsi, kadar smo v družbi tovarišev, mi smo „mladi“ — a kadar se gre pokazati v dejanju naše mišljenja, tedaj pa molčimo in ne delamo.

Nihče nam ne more zameriti, če stopimo na pozorišče in agitujemo za onega poslanca, ki nam je simpatičnejši in to je v tem slučaju — Hribar.

Duhovniki se vozarijo od kraja v kraj — imajo svoje seje in posvetovanja glede volitev, oni že sedaj delajo na to, da bi bili v krajih njihovega bivanja voljeni taki volilni možje, ki bi glasovali za Žičkarja. In mi — žalostna perspektiva!

Tovariši, zadnji čas je, vsi na krov, vsi na delo in zmaga bode naša!

Tovariši v Savinjski dolini že delajo, mi pa dremljemo in čakamo — kaj bodo drugi storili za nas.

V tem slučaju nimamo ničesar izbirati in ne omahovati.

Žičkar je duhoven, odvisen od svojega škofa, on je pripadnik najhujšega sovražnika nove šole — klerikalizma; — nasprotno pa se je Hribar vedno kazal prijatelja šole in učiteljstva in ta naj bode naš poslanec!

Toliko za danes — prihodnjič več. Končno še enkrat: delajmo, agitujmo in pokažimo, da imamo tudi mi vpliv na ljudstvo. — ? —

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Vsa Zavezina društva, ki še niso poslala svojih predlogov, nasvetov in želj glede reorganizacije krajnih šolskih svetov in glede odprave krajnih šolskih nadzornikov, prosimo prav lepo, da to store prav kmalo. Ta društva zavlačujejo z vednim odlašanjem vso zadevo, ki je zdaj jako nujna.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ bode zborovalo v soboto dne 10. listopada t. l. ob 6. uri popoldne v III. b razredu I. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulicah. Vzored: 1. Nagovor in predsedstvena naznanila. 2. Dopisi. 3. Enotne pisne oblike za vse ljubljanske šole, poroča g. Iv. Krulec. 4. Nasveti. — Gostje dobro došli!

P. n. društvenikom „Jubilejske samopomoči“! Vsem dolžnikom razposlal sem poštne položnice, da vplačajo zaostale zneske in na priloženem lističu označil za česa dolgujejo. Potom dopisnice sem tudi prosil izjave o eventualnem izstopu iz društva, ker že od prvega uplačila niso nič več vplačali. Znesek 6 oziroma 12 vinarjev je vplačati za poštino in sicer kar stane položnica in znamka, kar je vedno ceneje kot poštna nakaznica.

Prosim tem potom, da se zneski točno vplačajo, da bode v knjigah red, le potem je delovanje olajšano.

Ig pri Ljubljani, 16. vinotoka 1900.

Fr. Trošt,

t. č. predsednik in blagajnik.

Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani. Že pred nekaj leti se je ustanovilo v Ljubljani pod zgornjim imenom društvo, ki naj omogoči za-nemarjeni deci primerno vzgojo in potrebni pouk. Ker bi društvo rado v kratkem pričelo zidati društveni zavod v Ljubljani ali v njeni bližini, potrebuje vsestranske pomoči. Zato opozarjamo vse somišljenike, da mu priskočijo na

pomoč bodisi z letnim prispevkom kot udje ali s tem, da kupujejo in razpečavajo srečke efektne loterije, ki jo priredi društvo v prej omenjeni namen. — Pripomnimo še, da se je društveni odbor dne 18. vinotoka t. l. na novo konstituiral in obstoji iz sledečih p. n. gospodov: predsednik Josip Merk, c. kr. dvorni svetnik; I. podpredsednik Ivan Plantan, c. kr. notar; II. podpredsednik dr. Ivan Janežič, profesor bogoslovja; I. tajnik Ivan Smrekar, mestni katehet; II. tajnik Francišek Gabršek, mestni nadučitelj; I. blagajnik Ferdinand Bradaška, mestni blagajnik v p.; II. blagajnik dr. Josip Šorn, c. kr. gimnazijski profesor; odborniki: Oton pl. Detela, deželni glavar; Avgust Dreise, tovarnar; Alfred Lednik, hišni posestnik in trgovec; Francišek Levec, c. kr. realni profesor in okrajni šolski nadzornik; Ivan Šubic, c. kr. ravnatelj strokovnih šol; dr. Francišek Tominšek, odvetnik; Viljem Treo, stavbenik.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo 4. dan listopada ob 11. uri dopoldne v Šmarji po sledečem vzporedi: Poročilo o Slomškovi slavnosti in o zborovanju „Zaveze“; razgovor o nasvetovani preosnovi „Lehrerbunda“ in o nekaterih društvenih stvareh. Iz vprašalne skrinjice.

K obilnej udeležbi vljudno vabi

Strmšek.

Sv. Francišek Ks. Vabilo k zborovanju gornjegraj-skega učiteljskega društva dne 4. listopada v novem šolskem poslopu na Ljubnem. Začetek ob 10. uri dopoldne.

Vzored:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Domača in šolska vzgoja sploh; nje vrline, kako naj jo učitelj pospešuje. (Poročevalec g. Burdian.)
3. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti, nasveti itd.

K obilni udeležbi vljudno vabi

Josip Terčak,
t. č. načelnik.

Učiteljsko društvo slovenskobistriškega okraja zboruje 8. listopada t. l. ob 10. uri dopoldne v Slovenski Bistrici. Poleg navadnih točk je na dnevnem redu petje, podavanje gospoda Jos. Kokla in pobiranje udnine.

Obilne udeležbe se nadeja odbor.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 8. listopada t. l. ob 10. uri dopoldne v slov. šoli v Konjicah po nastopnem vzporedi:

1. Odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja.
2. Predsedstvena naznanila.
3. Poročilo o Zav. zborovanju, (tov. Černej).
4. Letno društveno poročilo, (tov. Kožuh).
5. Poročilo blagajničarice, (tov. Feigel).
6. Volitev društvenega odbora.
7. Iz prašalne skrinjice.
8. Slučajnosti.

Dvoje prijavljenih podavanj (od tov. Serajnika in Kožuha) se mora radi obsežnosti vzporeda preložiti na zborovanje meseca prosinca prihodnjega leta.

Jurko.

Ljutomersko učiteljsko društvo zboruje v četrtek 8. listopada ob 10. uri dopoldne v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru. Razun običajnih točk je na dnevnem redu poročilo g. Lassbacherja o pariški razstavi, oziroma o potovanju po Francoskem, Španskem in Italijanskem.

K obilni udeležbi vabi predsednik *Robič.*

Maribor. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 8. listopada točno ob 10. uri dopoldne v Leiterberški šoli. Razun običajnih točk je na dnevnem redu podavanje gosp. Avgušтина Požegerja.

Ravno isti dan ima ob 9. uri društveni odbor ravno tam odborovo sejo.

Prav obilno udeležbo pričakuje odbor.

J. Lasbacher,
t. č. predsednik.

Ptujsko učiteljsko društvo zboruje dne 8. listopada t. l. dopoldne ob 11. uri v okoliški šoli s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
 2. Poročilo o letošnjem zborovanju „Zaveze“ v Mariboru. (Poroča g. Fr. Meško).
 3. Posvetovanje in sklepanje o prisoji nagrade za najboljši spis „Slomšek kot pedagog“.
 4. Slučajnosti.
- K prav obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Knjige družbe sv. Mohora so ravnokar izšle. Vsak družbenik dobi šestero krasnih knjig pri tistem poverjeniku, kjer se je upisal.

Slovanske knjižnice 94. snopič je izšel te dni v Goriski tiskarni ter prinaša Tolstojega roman „Vstajenje“. Cena 40 h. „Slov. knjižnico“ slovenskemu učitelstvu prav toplo priporočamo.

Novi natis „Cecilije“ I. del. Že dolgo let je pošel I. del priljubljene „Cecilije“ skladatelja A. Foerster-ja, katero je bila l. 1883. izdala družba sv. Mohorja. Mnogo se je povpraševalo po novi izdaji, katera je prepotrebna zlasti za naše cerkvene pevske zборе. Odbor družbe sv. Mohorja se je zató odločil, da družba prvi del „Cecilije“ na novo izdá, in sicer v popravljenem in izpopolnjenem ponatisu, tako da bo nova izdaja ustrezala cerkvenim in tudi drugim, zlasti pa dijaškim pevskim zborom. Nova „Cecilija“ bode obsegala: 1. Mašne pesmi, in sicer pomnožene; latinski „Requiem“, prav lahek za en glas s spremljevanjem orgelj ali za mešani zbor; razne pesmi za cerkvene čase, za blagoslov, več „Tantum ergo“, kakor so bili že v stari „Ceciliji“, samo da se nekatere pesmi izpustijo, oziroma z boljšimi in lahkejšimi nadomestijo. 2. K tem pridejo obhajilne pesmi, Marijine ter pesmi za godove raznih svetnikov. Izbrale se bodo pa samo najprimernejše pesmi, in sicer tudi nekaj novih, ker je drugih dosti v II. delu „Cecilije“, kateri se v družbeni zalogi še vedno lahko dobiva. 3. Obseg nove izdaje bo nekako isti, kakor stare, molitvenik pa se izpusti. — Cena knjigi bo ista, ktkor je določena za II. del, t. j. 1 krona. Gospode družbene poverjenike, pevovodje in vse, ki bodo novo knjigo potrebovali, uljudno in nujno prosimo, da odboru družbe sv. Mohorja čim preje, vsaj pa do novega leta naznanijo, koliko iztisov bodo potrebovali pevski zbori in posamezniki po raznih krajih, da se more določiti naklada ponatisa.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Tvrška Fr. Ksav. Souvan v Ljubljani, 24-48 K; g. Fr. Papler, nadučitelj v Borovnici, nabral na svatbi g. Al. Kanca z gospodično Milko Majaronovo 16-30 K.

Imenovanje. Šolski svetnik gospod Peter Končnik, c. kr. gimn. ravnatelj v Celju, je imenovan deželni šolski nadzornikom za Kranjsko. Novi deželni šolski nadzornik je bil svoj čas učiteljski profesor v Gradcu in pozneje pa dlje časa okrajni šolski nadzornik za celjski okraj. Spisal je tudi več šolskih knjig. Ljudsko šolstvo mu torej ni neznano. S tega stališča mora vsak ljudski učitelj posdravljati njegovo imenovanje, to tembolj, ker zadnja dva deželna šolska nadzornika nista poznala ljudskega šolstva, ker se ž njim nista poprej nikdar pečala. Želimo le še, da bi novi deželni šolski nadzornik blagovolił upoštevati in uvaževati težko stališče naprednega učiteljstva napram nasprotnikom nove šole.

Kakor dosedanji, tako bo tudi novi deželni šolski nadzornik preobložen z delom, ker je imenovan za srednje in ljudske šole, in vsled tega ne bo mogel vsemu kaj. V zadnjem zasedanju kranjskega deželnega zbora se je od vladne

strani zagotavljalo, da dobimo dva nadzornika in sicer enega za srednje in enega za ljudske šole. Nadzornik samo za srednje šole bi res ne imel preveč posla, pač pa še vedno nadzornik za ljudske šole. Naše mnenje je, da bi se v tem slučaju kranjske nemške šole pridilele srednješolskemu nadzorniku in vse slovenske ljudske šole naj bi pa imel v svojem področju ljudskošolski deželni šolski nadzornik. Na ta način bi imela oba dovolj dela, za enega samega je pa vse to delo preogromno, vsled česar trpi kranjsko šolstvo na škodo davkoplačevalcev*).

G. Josip Šuman, c. kr. dež. šolski nadzornik kranjski, je na lastno prošnjo umirovljen ter dobil ob tej priliki naslov dvornega svetnika. G. dvornemu svetniku želimo, da bi užival zasluženi pokoj zdrav in zadovoljen do skrajnih mej človeškega življenja! Kranjsko učiteljstvo bo ohranilo g. Šumana v blagem spominu, ker mu je bil naklonjen in pravičen.

Narodno napredna stranka na Kranjskem kandiduje za državnozbornsko volitev v V. skupino g. Luko Jelenca, mestnega učitelja in predsednika „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Mnogo pridobi naš ugled, da kandiduje ljudski učitelj. Nепrecenljive važnosti pa bi bilo za naš stan, ako bi mu priborili zmago. To je pa le mogoče, če stori vsak učitelj v polni meri svojo dolžnost in če neutrudljivo pomagajo vse one učiteljice, ki so še z nami enega srca in istega duha. Zato tovarišice in tovariši na delo, na vztrajno delo za svojega tovariša!

Osobne vesti. G. Josip Schmoranz, učitelj na okoliški deški šoli v Celju, je dobil enoletni dopust, da pohaja tehnologični muzej na Dunaju; njega nadomestuje gđc. Betika Supanek, abs. učit. kandidatinja in bivša suplentinja na Vranskem. Gosp. Munda, učitelj na okoliški deški šoli v Celju, ima tudi to leto dopust ter obiskuje konservatorij za godbo na Dunaju. Kot lani ga tudi to leto suplira g. Franjo Voglar. Učitelj g. M. Majcen je iz službenih ozirov premeščen iz Teharj v Loče (konjski okraj). G. Krančič iz Št. Vida v Šmarškem okraju postal je definitivni šolski voditelj na Svetini nad Celjem. G. I. Polák, učitelj pri Sv. Jakobu na Dolu, postal je definitivni učitelj 5. razrednice na Hrastniku ob juž. železnici (laški okraj). Nadučiteljem v Polju pri Podčetrtku je imenovan g. Anton Gradišnik, učitelj v Št. Vidu pri Planini. Učiteljem pri Sv. Lovrencu pri Prožinu je imenovan g. Ivan Jezovšek, učitelj v Ostrvici pri Št. Jurju nad Taborom. Učiteljicam v Št. Ilju v Slov. Goricah je imenovana gđc. Marija Danko od Sv. Andraža v Slov. Goricah. Učiteljicam ženskih ročnih del sta imenovani nadučiteljevi soprogi Alojzija Skrbinšok v Planicah pri Mariboru in Jerica Gnus v Dolu pri Hrastniku. Nadučiteljem so imenovani gg.: Simon Sekirnik pri Sv. Jurju pod Donačko goro pri Rogatecu, Anton Kuković v Polenšaku pri Ptuj, Peter Kavčič v Novi cerkvi pri Ptuj, vsi učitelji na dosedanjih mestih; učiteljem-voditeljem je imenovan Rihard Kokot iz Loč za Topolsico pri Šoštanj; učiteljem, ozir. učiteljicam so imenovani gg., ozir. gđc.: Ivan Klemenčič iz Žetal za Ptujsko goro, Karol Majer za Št. Janž na Dravskem polju, Franc Skaza iz Št. Janža na Vini gori za Velenje, Štefan Kos iz Makol pri Mariji Snežni poleg Omureka. — G. A. Mikuž suplent v Ljubljani, je dobil služo v Podkraju; g. K. Pikl je imenovan nadučiteljem pri Sv. Križu pri Litiji; g. K. Matajce pride zaradi obrtne šole iz Gor. Logatca v Šmartno pri Litiji in gđc. A. Moos pa od tu v Gor. Logatec.

„Slovenski List“ se je že zagnal v našega kandidata, g. L. Jelenca. Grize in popada ga kakor kaka sestradana zver. No, to naj ne plaši g. Jelenca, to je zanj le priporočilo, da je na svojem mestu.

Klerikalni kandidat za V. kurijo na Kranjskem je g. dr. Šušteršič. Č. g. dr. Krek je previdnejši, zato se je odmaknil. O g. dr. Šušteršiču, kot „prijatelju“

*) Zadnji čas se zatrjuje, da bo ob novem letu imenovan še poseben ljudskošolski nadzornik. *Uredn.*

učiteljstva bomo pa povedali v prihodnji številki svojo besedo.

G. Dragotin Hribar iz Celja je kandidat za V. kurijo na Sp. Štajerskem proti dekanu Žičkarju. G. Dragotin Hribar je znan kot velik prijatelj šole in učiteljstva, zato pozivljamo vse napredno spodnještajersko učiteljstvo, da gre kot en mož v boj za gospoda Dragotina Hribarja.

Gluhonemni zavod v Ljubljani so blagoslovili in otvorili dne 28. vinotoka. Oglasilo se je 26 učencev. Na zavodu bosta poučevala gg. Št. Primožič (vodja) in J. Armič (hišni oskrbnik). G. J. Arko bo hospitaliral na zavodu.

Petričevi šolski zvezki so med dosedaj znanimi šolskimi zvezki najpraktičnejši, najboljši in najcenejši. Prosimo vse zavedno učiteljstvo, da upelje v svoji šoli le te zvezke in to tembolj, ker podpira g. Petrič iz iztržka prav izdatno tudi „učiteljski konvikt“. Cena papirja je zadnji čas zdatno poskočila — pri 100 kg za 12 do 15 K — a g. Petrič ni prav nič zvišal cene zvezkom ter ostal tudi navzlic temu pri stari kvaliteti papirja. Torej le svoji k svojim!

Predsedstvo „Slovenskega učiteljskega društva“ je skicalo za dan 2. t. m. shod zaupnih mož, da se posvetuje glede postopanja pri prihodnjih državnoborskih volitvah.

Kandidatje narodno-napredne stranke v kmetskih občinah so: 1. Za Novomesto, Krško, Kostanjevico, Črnomelj in Metliko g. Ivan Globočnik, veleposestnik na Dobrovi pri Kostanjevici. 2. Za ljubljansko okolico, Vrhniko, Litijo, Zatičino, Ribnico in Velike Lašiče gosp. Josip Lenarčič, deželni poslanec, posestnik in tovarnar na Vrhniki. 3. Za notranjske kmetske občine g. Ivan Božič, deželni poslanec, župan in posestnik v Podragi. Tovariši, le za-nje na delo! Vsi so prijatelji nove šole in naprednega učiteljstva. Naš mož je tudi g. Zupančič iz trebanjskega okraja.

Na Goriškem bo kandidoval v V. kuriji g. dr. H. Tuma. Ni dvoma, da bo vse goriško učiteljstvo se zavzelo za g. dr. Tumo kakor en mož; zakaj nihče ne pozna boljše britkosti učiteljskega stanu kakor g. dr. Tuma, ker je sam več let okušal grenki in trdi učiteljski kruh.

Odkritje Dittesovega spomenika. V nedeljo dne 21. pr. m. popoldne je bilo na dunajskem protestantskem pokopališču slovesno odkritje nagrobnega spomenika velikega pedagoga Dittesa. Zbrala se je k slavnosti ogromna množica dunajskega učiteljstva in drugih čestilcev Dittesovih. Prisotni so bili tudi njegova hči in trije njegovi sinovi. Slavnostni govor je govoril predsednik avstrijske nemške učiteljske zveze, nadučitelj gospod Katschinka, ki je dejal, da se napredno in svobodomiselnost učiteljstvo čvrsto in neomajano drži Dittesovih idej. Končal je z Dittesovim izrekom: Ne navzdol in nazaj, ampak navzgor in naprej! Govorila sta še ravnatelj Röhl iz Berlina in učitelj Jordan v imenu Dittesovih učencev. Zahvalo je izrekel Dittesovim čestilcem njegov sin, prof. dr. Rudolf Dittes. — Na nagrobnem spomeniku se vidi krasen relif, ki kaže Dittesa, govorečega v nekem učiteljskem zborovanju.

Izpitni učne usposobljenosti se prično v Mariboru dne 5. t. m.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 4743

Goriško.

Služba otroške vrtnarice v Pevni pri Gorici se razpisuje s 600 K letne plače.

Postavno opremljene prošnje naj se do 31. vinotoka t. l. dološlje podpisnemu vodstvu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, 14. vinotoka 1900.

Št. 1777

V šolskem okraju goriške okolice se razpisujejo v stalno nameščenje:

1. mesta učiteljev-voditeljev na enorazrednicah v Kronbergu, Lokovcu, Lokvah, Plavek, Vedrijanu-Ozeljanu in pri Voglarjih;

2. mesti učiteljev-voditeljev na potovalnih šolah Srednje-Kambreško in Podlaka-Dol.-Lokovec.

3. po eno mesto učiteljice na trirazrednici v Št. Andražu, na dvorazrednicah v Černicah, v Št. Martinu, Opatjem-selu in Oseku ter na štirirazrednici z ital. učnim jezikom v Ločniku.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v deželnem zakonu z dne 15. vinotoka 1896. Potovalna učitelja dobiva tudi potnino letnih 200 K.

Prosilci in prošilke za katero teh mest naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje do 28. listopada t. l. po predstojnem oblastvu pri dotičnem krajnem šol. svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, dne 19. vinotoka 1900.

Listnica uredništva:

V **Istro**, na **Goriško**, na **Štajersko** in na **Notranjsko**: Pribodnjic! Danes ni bilo prostora! Le oglasite se še večkrat! Posebno članki glede državnoborskih volitev nam bodo dobro došli. Pozdrav!

V mojem založništvu je izšla **Dimnikova:**

Avtrijska zgodovina

za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2.60 K; po pošti 20 h več.

Hhratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

V zalogi **R. Šeberjeve tiskarnice** v **Postojni** je ravnokar izšel:

Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil **Štefan Primožič**, učitelj.

Cena: za 75 učen. K 1.40, za 100 učen. K 1.50, za 125 učen. K 1.60, za 150 učen. K 1.70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Fr. Čuden

urar v Ljubljani
Mestni trg št. 25 nasproti rotovžu
priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnih

žepnih in stenskih ur

budilnikov, prstanov,
uhanov, šivalnih strojev
od 25 gld. naprej,
biciklov od 100 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo na-
tatančno in točno.

Novi cenovniki na zahte-
vanje franko in zastoj.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA
Prešernove ulice št. 9
priporočata svojo
bogato zalogo izgotovljene

moške in ženske obleke
v vsaki velikosti ter najboljše
perilo in zavrtnice po naj-
nižji ceni.

Kdor si kupuje obleko,
ogleda naj si najprvo na-
jino zalogo.

Naročila po meri
izvršujejo se točno in ceno
na Dunaju

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo
franko in zastoj.

P. i. učiteljsvu znižane cene.

Pedagogičsko društvo

v Krškem

priporoča

sledede knjige po znižani ceni:

1. **III., IV., V., VI. Pedagogičski letnik** prej 1 gld., sedaj 60 kr.
2. **Slavnostni pedagogičski letnik** prej 1.40 gld., sedaj 80 kr.
3. **Logika** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
4. **Občno ukoslovje** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
5. **Izkustveno dušeslovje** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
6. **Jezikovni pouk** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
7. **Nazorni pouk** prej 1.30 gld., sedaj 90 kr.
8. **Navod k početnemu risanju** prej 40 kr., sedaj 30 kr.
9. **Pouk o črtežih** prej 40 kr., sedaj 30 kr.
10. **Stavbni črteži** prej 1 gld., sedaj 70 kr.

Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige na-
ravnost pri odboru v Krškem. Pri cenah je vračunjena
tudi poštnina.

Češnik & Milavec

v Ljubljani

Špitalske - Lingerjeve ulice

priporočata slavn. občinstvu za pomladno
in poletno sezono svojo bogato, novo
založeno trgovino najlepših novosti v veliki
izbiri za ženske in moške obleke.

Vzorci se pošiljajo po pošti brezplačno.

Poslano!

Častitemu p. n. učiteljsvu v prijazno priporočilo:

V korist šoli in učencem kupujte svinčnike

Hardtmuthovega fabrikata

katerih zalogo imam edino jaz za vse slov. pokrajine.

Blago dobro, cena nizka.

I a

Št.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
100	Beli les, okrogel, rudeča znamka	št. 1 mehak	1.42
99	Cedrov les, Rudeča znamka	srednji	2.70
301	Rudeč les, politiran osmerokotnik, srebrna znamka	srednji	4.50
302	,	št. 2 in 3	5.04
504	Rujav, politiran, zlata znamka. Aust. penc.	št. I, II, III, IV	6.84

II a

Št.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
119	Beli les, črna znamka, okrogel	št. 1 mehak	2.—
97	Cedrov les, črna znamka	št. 2 srednje mehak	3.60
231/a	Črni les, politiran srebrna znamka, šesterokotnik	mehak, srednji trdi	6.84
123	Rudeč, politiran, srebrna znamka osmerokotnik	št. 1 do 4	8.—
110	Rujav, politiran, narurna znamka	št. 1 do 4	16.20

Imam tudi veliko zalogo raznovrstnih
šolskih potrebščin.

Izšla je I. serija razglednic s Praprotnikovo podobo
v korist učiteljskemu konviktu. 100 razglednic
stane 7 kron.

Priporoča se uljudno

Iv. Bonač

v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojni, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **E. Kavčič**, trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **F. Lilleg**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvom v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
14. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Dunajski cesti Graiserjeva hiša v Ljubljani.
15. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
16. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
17. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno
ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

(5)

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

Jos. Petrič

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4

tovarniška zaloga papirja • Tovarna papirnega blaga in šolskih zvezkov • Zavod za črtanje trgovskih, poslovnih in uradnih knjig po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih vreč najboljše kvalitete in po najnižjih cenah, kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izberi. Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik c. kr. tovarne papirja v Reki.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

— v Ljubljani —

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja	2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami	3 „ 50 „
Napete na platno in s palčicami	4 „ — „
Zavojnina in frankovana pošiljatev	— „ 50 „

Slovenski stenski abecednik s slikami

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obsirno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg I. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatelj naj se pošilja franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.